

Prečne kompetence in tuji jeziki – izzivi in možnosti za učitelje in učence

Dr. Brigita Kacjan, FF UM, 1. julij 2022

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Pregled vsebine

1. Kompetence – terminološka razmišljanja
  2. Prečne/transverzalne kompetence – je to kaj novega?
  3. Kompetence v učnih načrtih (tujih) jezikov
  4. BICS in CALP – dve plati iste medalje
  5. BICS in CALP – povezanost področij
  6. Vprašanje 1
  7. Kompetenčna področja in nivoji zahtevnosti
  8. Vprašanje 2
  9. Izzivi in možnosti za učitelje in učence
- Literatura in viri

1. Kompetence – terminološka razmišljanja

Kaj so kompetence – definicija?

- ❖ »Ključne kompetence predstavljajo prenosljiv, večfunkcionalen paket znanja, veščin in stališč, ki jih vsi posamezniki potrebujejo za osebno izpolnitev oz. razvoj, vključenost in zaposljivost, ki bi morale biti razvite do konca obveznega izobraževanja ali usposabljanja in ki predstavljajo osnovo vseživljenjskemu učenju.« (Ključne kompetence v na znanju temelječem gospodarstvu: prvi korak k izbiri, opredelitvi in opisu, »Konceptualni dokument skupine strokovnjakov Komisije o 'ključnih kompetencah'«, 27. marca 2002, str. 5)
- ❖ »Kompetence ali zmožnosti so poklicno transverzalne in jih lahko opredelimo kot izkazane temeljne zmožnosti posameznika, da učinkovito uporablja svoje sposobnosti in znanja pri dejavnem obvladovanju okolja, njegovem spreminjanju in prilagajanju okolja sebi in obratno.« (Grm Pevec, Razvijanje kompetenc pomeni odpreti šolo v širše okolje in ustvarjati spodbudne okoliščine za učenje, 2004)
- ❖ »Kompetenzen sind nach Leisen „verfügbare Fertigkeiten und die Fähigkeit, bestimmte Probleme zu lösen und diese Problemlösungen in variablen Situationen erfolgreich zu nutzen.« (Handbuch Sprachförderung im Fach, Sprachsensibler Fachunterricht in der Praxis, Leisen, 2016)

2. Prečne/transverzalne kompetence – je to nekaj novega?

Uporabljeni pojmi:

- ❖ **Transversal competencies** (UNESCO), soft skills, interdisciplinary skills, life skills, 21st century skills, core competencies (OECD), key competencies, transferable skills (UNICEF) ...
- ❖ Kompetenzen, Skills, Fähigkeiten, Fertigkeiten, Softskills, Basiskompetenzen, Schlüsselkompetenzen, Qualifikation, übertragbare K., **transversale K.**,
personale Kompetenz, Aktivitäts- und Handlungskompetenz, Fach- und Methodenkompetenz, sozial-kommunikative Kompetenz ...
- ❖ Competence, spretnosti, sposobnosti, zmožnosti, ključne k., splošne k., **transverzalne K.**, prenosljive k., prečne k.

→ Poklicni razvoj učiteljev. Ugled in transverzalne kompetence; urednik: Jana Kalin, Renata Čepić (2019)
- ❖ **prečne k.???**

3. Kompetence v učnih načrtih (tujih) jezikov

Različni učni načrti za nemščino, angleščino in slovenščino v OŠ

→ Starejše verzije UN uporabljajo predvsem ali izključno pojem **spodobnosti** (UN Angleščina, izbirni predmet, 7.–9. razred, 2005; UN nemščina, izbirni predmet, 7.–9. razred OŠ, 2001)

→ Novejše verzije UN uporabljajo več pojmov:

UN 2. TJ OŠ, NIP, 2013: kompetenca, zmožnost, sposobnost, spretnost, splošne in ključne kompetence

UN Nemščina 1. TJ, 2016: kompetenca, zmožnost, sposobnost, spretnost, splošne in ključne kompetence

UN Slovenščina, materinščina, 2018: zmožnost, sposobnost, veščine, splošni cilji, ključne zmožnosti

→ prečne, transverzalne k. – se ne pojavljata, veščine le v UN za slovenščino

→ Razvoj:

izključno **spodobnosti** → zamenjajo z **zmožnostmi** → delna uporaba pojma **kompetence** (ključne k.)

4. BICS in CALP – dve plati iste medalje

Cummins (1979, 1980):

BICS – Basic interpersonal communicative skills (grundlegende Kommunikationsfähigkeit)

→ Temeljne medosebne komunikacijske kompetence (jezikovne sposobnosti v vsakdanji komunikaciji, govorne sposobnosti na medosebnem področju) → sposobnosti BICS določajo ustno komunikacijo (značilnosti ustne komunikacije).

CALP – Cognitive academic language proficiency (schulbezogene kognitive Sprachkenntnisse)

→ kognitivno obvladovanje na šolo vezanega jezika (jezikovne sposobnosti akademskega jezika (j. izobraževanja), govorne sposobnosti na kognitivno-akademskega področju) → sposobnosti CALP določajo pisno komunikacijo (značilnosti pisne komunikacije).

5. BICS in CALP – povezanost področij

Cumminsove raziskave za drugi jezik so pokazale:

Razvoj BICS kompetenc do starosti primerne nivoja v ca. 2 letih, medtem ko traja razvoj CALP kompetenc do starosti primerne nivoja ca. 5 do 7 let in na podlagi BICS!

Kompetence na področju BICS

Slušno razumevanje	Bralno razumevanje	Govorno sporočanje	Pisno sporočanje	Besedišče	Slovnica
vsakdanji pogovori	informacije	opisati	(miselne) opombe	vsakdanji predmeti	enostavne povedi
„smalltalk“	osebna pisma	pozvati	nakupovalni listič	vsakodnevna dejanja	enostavne glagolske oblike
pozivi	kratke pripovedi	„smalltalk“	osebno pismo	izražanje čustev	enostavne samostalniške oblike s predlogi in enostavnimi prilastki
pripovedi	stripi	ukazati	dnevniški zapis		
ukazi		pripovedovati	blog		
		razložiti	elektronska pošta		

Kompetence na področju CALP

Slušno razumevanje	Bralno razumevanje	Govorno sporočanje	Pisno sporočanje	Besedišče	Slovnica
strokovna razlaga	zgodbe	predstaviti situacijo	zgodba	strokovna terminologija	kompleksne samostalniške oblike s prilastki
zgodbe	romani	pripovedovati zgodbo	komentar	kompleksni in abstraktni pojmi; kompleksna in abstraktna dejanja; predmeti in dejanja, vezana na izobraževanje	strukture s predlogi
poročila	strokovna besedila	predstaviti	spis		glagolske oblike v pretekliku, predpretekliku, prihodnjiku in pogojnem naklonu
predstavitve	časopisni članki	pripovedovati (ponoviti)	predstavitev		trpnik
					kompleksni stavki

Slušno razumevanje	Bralno razumevanje	Govorno sporočanje	Pisno sporočanje	Besedišče	Slovnica
vsakdanji pogovori	informacije	opisati	(miselne) opombe	vsakdanji predmeti	enostavne povedi
„smalltalk“	osebna pisma	pozvati	nakupovalni listič	vsakodnevna dejanja	enostavne glagolske oblike
pozivi	kratke pripovedi	„smalltalk“	osebno pismo	izražanje čustev	enostavne samostalniške oblike s predlogi in enostavnimi prilastki
pripovedi	stripi	ukazati	dnevniški zapis		
ukazi		pripovedovati	blog		
		razložiti	elektronska pošta		

BICS

Slušno razumevanje	Bralno razumevanje	Govorno sporočanje	Pisno sporočanje	Besedišče	Slovnica
strokovna razlaga	zgodbe	predstaviti situacijo	zgodba	strokovna terminologija	kompleksne samostalniške oblike s prilastki
zgodbe	romani	pripovedovati zgodbo	komentar	kompleksni in abstraktni pojmi; kompleksna in abstraktna dejanja; predmeti in dejanja, vezana na izobraževanje	strukture s predlogi
poročila	strokovna besedila	predstaviti	spis		glagolske oblike v pretekliku, predpretekliku, prihodnjiku in pogojnem naklonu
predstavitve	časopisni članki	pripovedovati (ponoviti)	predstavitvev		trpnik
					kompleksni stavki

CALP

6. Vprašanje 1:

Katera kompetenčna področja so – po vašem mnenju – primerna za vključevanje v pouk (tujih) jezikov?

Načrtovanje kariere

Branje

Pisanje

Računanje

Tuji jeziki

Uporaba računalnika

Komuniciranje

Reševanje problemov

Kritično in analitično razmišljanje Osebni razvoj

Vodenje

Motivacija

Timsko delo

Vseživljenjsko učenje

Delo pod časovnim pritiskom

Načrtovanje in organizacija

Iniciativnost

Prilagajanje in fleksibilnost

[ZRSZ - eSvetovanje - Kaj znam \(gov.si\)](http://gov.si)

7. Kompetenčna področja in nivoji zahtevnosti

		Anforderungsbereich		
		I	II	III
Kompetenzbereich	Fachwissen	Kenntnisse und Konzepte zielgerichtet wiedergeben	Kenntnisse und Konzepte auswählen und anwenden	komplexere Fragestellungen auf der Grundlage von Kenntnissen und Konzepten planmäßig und konstruktiv bearbeiten
	Erkenntnisgewinnung	bekannte Untersuchungsmethoden und Modelle beschreiben, Untersuchungen nach Anleitung durchführen	geeignete Untersuchungsmethoden und Modelle zur Bearbeitung überschaubarer Sachverhalte auswählen und anwenden	geeignete Untersuchungsmethoden und Modelle zur Bearbeitung komplexer Sachverhalte begründet auswählen und anpassen
	Kommunikation	bekannte Informationen in verschiedenen fachlich relevanten Darstellungsformen erfassen und wiedergeben	Informationen erfassen und in geeigneten Darstellungsformen situations- und adressatengerecht veranschaulichen	Informationen auswerten, reflektieren und für eigene Argumentationen nutzen
	Bewertung	vorgegebene Argumente zur Bewertung eines Sachverhaltes erkennen und wiedergeben	geeignete Argumente zur Bewertung eines Sachverhaltes auswählen und nutzen	Argumente zur Bewertung eines Sachverhaltes aus verschiedenen Perspektiven abwägen und Entscheidungsprozesse reflektieren

Nivo zahtevnosti				
	I	II	III	
Kompetenčno področje	Strokovno znanje	ciljno usmerjeno reproducirati znanje in koncepte	izbrati in uporabiti znanje in koncepte	se načrtno in konstruktivno ukvarjati s kompleksnejšimi vprašanji, ki temeljijo na znanju in konceptih
	Pridobivanje znanja	opisati znane raziskovalne metode in modele, izvesti raziskave po navodilih	izbrati in uporabiti ustrezne raziskovalne metode in modele za obravnavo relevantnih vprašanj oz. dejstev	premišljeno izbrati in prilagoditi primerne metode in modele za obravnavo kompleksnih vprašanj/dejstev
	kommunikacija	zajeti in reproducirati znane informacije, ki so dostopne v različnih, stroki primernih oblikah predstavitev	zbrati informacije in jih vizualizirati v primernih oblikah predstavitev, ki ustrezajo situaciji in naslovniku	oceniti in razmisliti o informacijah ter jih uporabiti za lastne argumente
	vrednotenje	prepoznati in reproducirati podane argumente za vrednotenje dejstev	izbrati in uporabiti ustrezne argumente za vrednotenje situacije	pretehtati argumente za oceno situacij/dejstev iz različnih zornih kotov in reflektirati/razmisliti o procesih odločanja

Tab. 1: Die Kompetenzen in den nationalen Bildungsstandards

8. Vprašanje 2:

Učinkovita vključitev (nejezikovnih) kompetenc v pouk (tujega) jezika – kaj je že in kaj bi še lahko vključili?

Področje medijske kompetence in IKT:

- Iskanje informacij – možni oz. preverjeni viri
- Preverjanje informacij in virov informacij
- ...
- ...

Področje vrednotenja:

- ...
- ...

Področje aktivnega udejstvovanja (Initiative übernehmen):

- ...
- ...

Področje aktivnega državljanstva:

- ...
- ...

9. Izzivi in možnosti za učitelje in učence

Izzivi za učitelje:

- Katere prečne (nejezikovne) kompetence vključiti v poučevanje (tujega) jezika?
- Kako ...?
- V kakšnem obsegu ...?
- Kdaj ...?

Možnosti za učence/dijake/študente:

- Kompetenčno usmerjeno učenje
- Razumevanje
- Uporaba

**→ OSMIŠLJENO IN ZANIMIVO
UČENJE IN POUČEVANJE!**

Viri in literatura:

- Council of Europe (European Centre for Modern Languages) (Ed) (2021). *Transversal competences in language education*, Background paper, Graz, ECML.
- ERI_Net Bangkok office (2015). *Transversal competencies in education policy and practice (Phase I). Regional Synthesis Report*. Paris: UNESCO.
- ERI_Net (2018). Council recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (Text with EEA relevance). *Official Journal of the European Union*, 2018/C189/1, C189/1-13.
- OECD (2014). *Competency framework*. Pridobljeno 9. 5. 2022 s spletne strani: https://www.oecd.org/careers/competency_framework_en.pdf.
- OECD (2018). *The future of education and skills. Education 2030. Position paper*. Pridobljeno 9. 5. 2022 s spletne strani: [https://www.oecd.org/education/2030-project/contact/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030-project/contact/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf).
- Unicef (2019). *Global framework on transferable skills*. New York: Unicef.
- Leisen, Josef (2016). *Handbuch Sprachförderung im Fach. Sprachsensibler Fachunterricht in der Praxis. Grundlagenteil*. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen.
- Leisen, Josef (2011). *Kompetenzorientiert unterrichten. Fragen und Antworten zu kompetenzorientiertem Unterricht und einem entsprechenden Lehr-Lern-Modell*. V: *Unterricht Physik_2011_Nr. 123/124*, str. 100 – 106. Pridobljeno 30. 6. 2022 s spletne strani: <http://www.josefleisen.de/downloads/kompetenzorientierung/01%20Kompetenzorientiert%20unterrichten%20-%20NiU%202011.pdf>.